

WILG&MAND

1 - 1994

WILG & MAND

Doelstellingen Stichting Wilg & Mand

- Nieuwe perspectieven zoeken en creëren voor het Nederlandse mandenmaatwerk binnen de potentiële afzetgebieden.
- Behoud van het veelzijdige vlechtvakmanschap: o.a. door het uitgeven van handboeken en het stimuleren van cursussen.
- Behoud van de vakkennis betreffende de griendteelt en bevordering van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod.
- Het initiëren en begeleiden van onderzoek/studies binnen het wilg-en-mand vakgebied.
- Het via een speciaal fonds aanschaffen van materiaal met een historische waarde: vlechtwerk, gereedschappen, boeken e.d.
- Het interesseren van zoveel mogelijk Nederlanders (incl. de overheid) voor de activiteiten van de Stichting Wilg & Mand.

Minimumdonatie: f 20,- per jaar

Donateurs ontvangen de bulletins gratis

Stichtingsbestuur:

Voorzitter : H.P. Verboord
Secretaris : C. Tutein Nolthenius
Penningmeester: A.D. van 't Hoog
Leden : P. Craenen, B. van Halen, J. Schilder

Bulletin-redactie:

A.D. van 't Hoog (tel. 05783-1346), G.M. Pot-van Regteren Altena, C. Tutein Nolthenius.

Bijdragen voor het bulletin kunt u sturen naar het secretariaat.

Bij voorkeur getypt of in goed leesbaar handschrift.

Redactiesecretariaat, administratie en advertenties:

Van Heemstralaan 35, 6814 KB Arnhem, tel. 085-516507

Verzending bulletin:

W. van der Steeg te IJsselstein

Penningmeester Stichting Wilg & Mand:

Hogeweg 11, 8194 LN Veessen, tel. 05783-1346

Girorekening: 26 95 726

Bankrekening: 41 89 09 083, ABN-AMRO Bank, Heerde

Informatie en administratie cursussen:

Mw. C.M. Kuijpers-Zegers, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (Gld)
tel. 05753-7481

Uitgave: Wilg & Mand. Verschijnt viermaal per jaar.

Veertiende jaargang, 1994 nr. 1

Drukkerij: A.J. van Midden, Dorpsplein 220, 3405 BJ Benschop

© Stichting Wilg & Mand

Een bakermat op een ongewone plaats

"Rust op de vlucht naar Egypte" was, evenals "De vlucht naar Egypte", een liefkoosd onderwerp voor Nederlandse schilders in de 17de eeuw. Het verhaal ontleenden zij, behalve aan Mattheus 2:13-15, aan een middeleeuws apocrief evangelie, de z.g. Pseudo-Mattheus 1).

Het hier afgebeelde schilderij is te zien in het Mauritshuis in Den Haag, dat het in bruikleen heeft. Het wordt toegeschreven aan Gerard Dou en Govert Flinck (afb. 1 en 2).

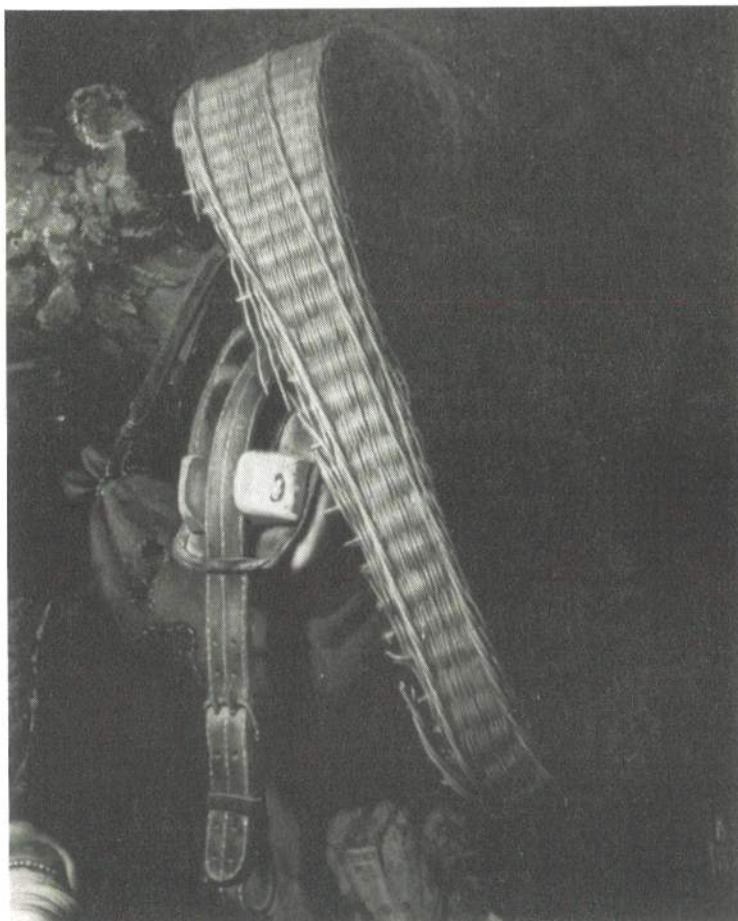
Afb. 1

*Rust op de vlucht
naar Egypte. Toege-
schreven aan Gerard
Dou en Govert Flinck
(doek 80 x 65 cm)
Mauritshuis, Den
Haag (bruikleen).*

De onderste helft van het schilderij vertoont, min of meer binnen een driehoek gevat, in het midden en het sterkst belicht Maria met het Christuskind; daarnaast Jozef, lezende. Op de voorgrond ligt een staf met een bundeltje en een doek, wellicht als symbool van het onderweg, het reizende zijn. (Op voorstellingen van de Vlucht draagt Jozef de staf op zijn schouder en loopt hij naast de ezel die Maria met het kind draagt.) De stam van een zware (eike?)boom omvat weer de driehoek en een dikke zijtak sluit bovenin, min of meer beschuttend, de voorstelling af. Aan die tak hangt een versleten reiszak en een zware riem (een verwijzing naar het ezeltuig? De ezel zelf komt niet voor op het schilderij).

Maar het merkwaardigste, en natuurlijk de reden om hier aandacht voor dit schilderij te vragen is de eveneens aan die boventak hangende bakermat. Die is al even onmiskenbaar "Nederlands" als het omringende landschap, dat eerder aan de Veluwe of de binnenduinrand herinnert dan aan Egypte. Bovendien dringt hij zich sterk op in de compositie, waarvan hij samen met de al even nadrukkelijke riem het evenwicht nogal verstoort. Want ook iemand die van een bakermat nog nooit heeft gehoord zal zich afvragen: wat moet dat ding daar? De vraag komt dan op of hierin ook een symbool gezien moet worden: symbool van het haardvuur, waarvoor een bakermat per definitie zijn plaats heeft, en waarvan deze "vluchtelingen" zijn verstoken. We zijn op het ogenblik vertrouwd met het beeld van van huis en haard(vuur!) verdrevenen, die meesjouwen wat voor hun het alleronmisbaarst is. Die vergelijking is te letterlijk, want het gaat hier niet om een fotografische reportage, maar om een min of meer legendarische voorstelling. Maar ook de schilder kan vluchtelingen gezien hebben, en hij moet die bakermat wel voor het grijpen gehad hebben, zó nauwkeurig is hij, kapot en wel, geschilderd. Kan dat de gang van zaken geweest zijn, zijn gedachtengang: die bakermat wil ik eens schilderen, dat is een mooi symbool voor arme zwervers, als ik die nu eens in die eiketak hing....? We zullen het nooit weten, maar ons heeft hij er wel een duidelijke afbeelding mee bezorgd van een 17de-eeuwse bakermat, waarvan bovendien de bodem zichtbaar is. Arie van 't Hoog heeft hem goed bekeken en zijn beschrijving volgt hierna.

Afb. 2
De bakermat
(fragment uit
afb. 1)

Enkele gedachten die opkomen bij het zien van deze schitterend afgebeelde bakermat

Een ovale bodem wordt gevormd door beslagtwijgen stekken (lagen) en bodemhout.

De afgebeelde bakermat is gemaakt van geschildre wilgeteen en heeft een bodem op 13 lagen, d.w.z. elf bodemstekken die haaks op de lengte-as staan en twee groepen stekken die afbuigen en naar de ronding lopen.

De lengte-as van de bodem wordt gevormd door beslagtwijgen. De voorste laag (voeteinde) bestaat uit 3 stekken, evenals de laatste laag. De overige lagen kunnen paren stekken zijn of enkele stekken. Meestal bestaat een laag in een ovale mand uit 2 stekken. Het voorste drietal stekken wordt na een paar ronden vlechten verdeeld en "op één" gezet, net zoals het achterste drietal.

De tussenliggende stekken blijven onverdeeld.

Omdat de onderzijde zich in de schaduw bevindt, is het aantal stekken aan de kopkant niet precies te tellen. In ieder geval zijn er 10 uiteinden waar te nemen. De 3 verdeelde stekken geven 6 uiteinden. Er blijven nog 4 uiteinden over. Deze kunnen zijn van 4 beslagtwijgen of van 3 beslagtwijgen plus toevoeging van een extra stek. Op de kopzijde van de bodem zijn tot halverwege 9 stekken te tellen, voorbij de helft van het vlechtwerk zijn het er 10 geworden.

Wat ook opvalt in de bodem is een regelmatige onderbreking van het vlechtwerk. Dit zou kunnen duiden op een hollands geëerde bodem, waarbij de ondereinden van de vlechttenen zijn ingestoken. Dit is vaak te zien in bodems van wiegen.

Aan de lange zijde van de bodem is steeds één staak bij een stek gestoken, op twee plaatsen na, daar zijn 2 staken toegevoegd.

Aan de zichtbare zijde van de mand zijn 30 staken te tellen. Op de kopeinden worden meestal 2 staken per stek ingestoken. Een klein rekensommetje leert dat er waarschijnlijk minstens 70 staken voor de wand zijn gebruikt.

Onder de opzetkim is nog een bodemkim te zien. De opzetkim onderaan de zijwand lijkt voor 3 staken langs te gaan.

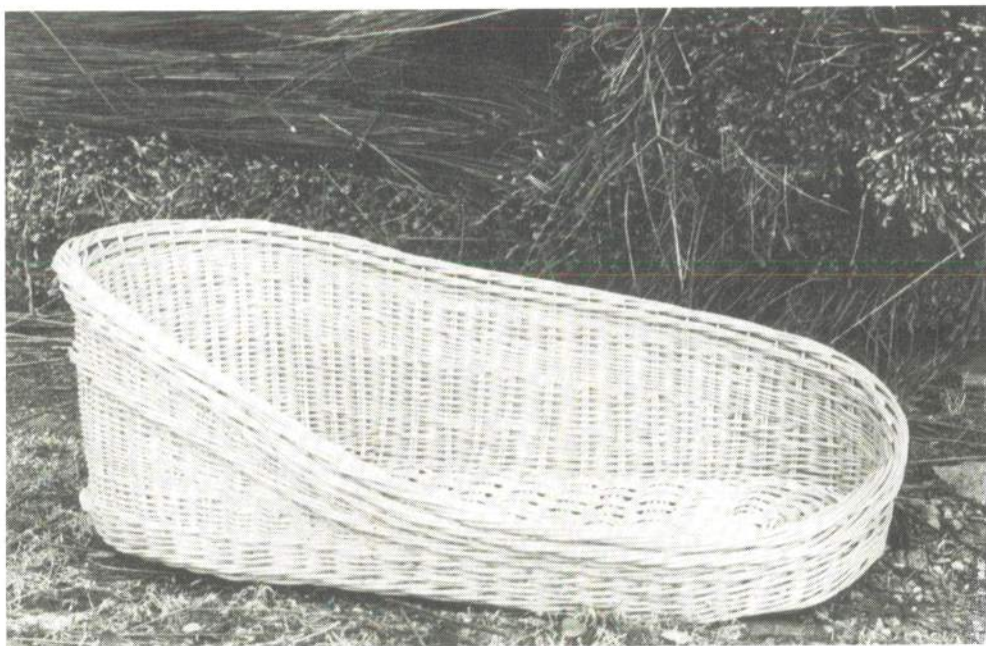
De bakermat is aan de rugzijde hoger dan aan het voeteinde. Ook is de ene lange kant hoger dan de overliggende zijde. Dit verschil in hoogte verloopt glooiend. De mandenmaker moet meerderen of minderen zonder in problemen te komen met top- of voeteinden. Dit vraagt om een speciale vlechttechniek. Aan de rugzijde van bakermatten vallen een aantal tussenkimmén op die dicht bij elkaar beginnen, maar dan sterk uiteenlopen op de rugzijde. Dit om grote stevigheid en steun aan de hoge kant te geven.

Aan de voeteinde is nog een deel van de rand te zien. Hier was de bakermat zeker niet hoger.

De inslag van de zijwand ligt op de meeste plaatsen dicht bij elkaar. Met wat fantasie is daar ook een lijn in het vlechtwerk te ontdekken met wat opvallende slagen. Ook weer ondereinden die elkaar opvolgen? In ieder geval een schitterend voorbeeld van een bakermat waar menig mandenmaker zijn kunsten op kan botvieren.

Ooit heeft mandenmaker Westendorp een bakermat gemaakt op maat van zijn vrouw. Dit betekende dat zijn vrouw plat op de vloer moest zitten om de maat van voeteinde tot en met rugeinde te kunnen meten. Deze bakermat wordt nog wel eens geleend door het Centrum voor Volkcultuur in Utrecht voor zijn reizende "Beschuit met Muisjes"

Tot zo ver Arie van 't Hoog.

Afb. 3
Bakermat, gevlochten door A. Westendorp

Afb. 4
Adraan van Ostade, interieur van een boerderij, met bakermat en luiermand (tekening 23,7 x 22,3 cm)
Rijksprentenkabinet Amsterdam

Afb. 5
Esaias Boursse, kraamkamer;
de baker met één kind in de
bakermat. Verblijfplaats
onbekend.

Er is reden genoeg om ons van allerlei af te vragen over het begrip "bakermat". Er bestaan bovendien veel afbeeldingen van, we vinden ze in boedelinventarissen tot in de 18de eeuw, en er bestaan miniatuur exemplaatjes van. Westendorp zei, toen hij voor het eerst afbeeldingen ervan zag: "natuurlijk kende ik de uitdrukking, maar ik wist niet dat het werkelijk een ding was". En enige tijd later: "ik wil een keer een bakermat maken, maar ik ben nog aan 't bedenken hoe ik dat doen zal". En hij maakte hem en het resultaat ziet u op deze foto. Het schilderij van Esaias Boursse is w.s. zijn belangrijkste voorbeeld geweest (afb.4).

Is de bakermat nu een typisch Nederlands of Vlaams voorwerp geweest? In Engelse en Duitse woordenboeken heb ik geen vertaling van het woord kunnen vinden. Het Frans kent: panier de nourrice. Dat leidt tot de vraag: hoe groot is het gebied geweest waar de bakermat bekend en in gebruik is geweest? Een vraag dienaangaande zal hoop ik worden geplaatst in het kwartaalblad van onze Engelse zustervereniging. Van eventuele antwoorden houden we onze lezers op de hoogte!

M.P.

Noot

1. zie hierover uitgebreider b.v. E.J. Sluijter, M. Enklaar & P. Nieuwenhuizen: Leidse fijnschilders. Zwolle-Leiden 1988

Bestuur en bestuursvergaderingen	Het bestuur heeft vijf maal vergaderd. Belangrijke punten waren de bestuurszamenstelling en het functionneren. Ben Braster heeft na een korte bestuursperiode bedankt. Andere punten waren de voortgang van de werkzaamheden van de werkgroepen, de donateursdagorganisatie en het vernieuwde Algemene Informatie Bulletin.
Financiën	Mede dank zij een goed reservekapitaal dat een behoorlijke rente oplevert is de positie gunstig. De werkgroepen maken nog geen grote kosten. Aan het einde van het jaar werd een flinke donatie toegekend om een vlechter in staat te stellen zijn opleiding te voltooien.
Wergroepen	Vaktaalonderzoek kreeg zijn formulieren en een heel aantal adressen werden bezocht. De verkregen gegevens werden deels al in de computer ingevoerd. De museumwerkgroep kwam bijeen in IJsselstein. De manden werden genummerd, kort beschreven op een speciaal ontworpen formulier en gefotografeerd. De werkgroep cursussen vergaderde vier maal op verschillende plaatsen in het land met als onderwerpen o.a. cursusmogelijkheden en plaatsen, beschrijvingsmethoden, gereedschappen en lesstof.
Donateurs	Het aantal donateurs nam ook dit jaar weer toe en wel tot 567. Een aantal bedankte en bij een aantal niet-betalende "donateurs" werd toezending van het bulletin stopgezet.
Donateursdag	Eind september werd bij het Limburgs Openluchtmuseum te Nederweert-Eind een geslaagde dag gehouden ondanks het slechte weer. Ruim 130 donateurs luisterden naar een dia-presentatie "Vrije Vormen" van Jac. van Someren en een kleine dia-geluidsshow van Yvonne Knevels. Veel inbreng door "Vrije Vormen" die de donateurs thuis hadden gemaakt en 's middags konden anderen ook hun krachten eens op dit gebied beproeven naast museumbezoek. Er was gelegenheid om gereedschap aan te schaffen, boeken te kopen en boeken uit de bibliotheek van de Stichting te lenen.
Vlechtcursussen	De werkgroep spande zich in om op nog meer plaatsen cursussen te organiseren en in te spelen op de wensen van cursisten. Het aantal cursussen nam toe en ook het aantal cursisten. Twee cursussen werden in Frankrijk georganiseerd. Een flink aantal cursisten kwam voor het eerst met de Stichting en het ambacht in contact.
Het Bulletin	Vier nummers met 67 pagina's, 50 foto's en een aantal tekeningen kwamen uit. De belangrijkste onderwerpen naast informatie over cursussen waren: artikelen over vensterhorren, oude mandentypen, manden op gevelstenen, vlechtwerk op schilderijen en enkele reisindrukken. Verder verslagen van cursussen in Frankrijk en een viertal vlechtbeschrijvingen.
Publiciteit	Het algemene info-bulletin kwam geheel herzien uit en met een nieuwe, professionele lay-out. Op een aantal ambachtenmarkten en tuin-exposities kon de Stichting worden vertegenwoordigd. Enige naamsbe-

kendheid komt hier wel door. De meeste vragen om verdere informatie kwamen van personen die boeken over manden hadden gekocht en waarin ons adres vermeld staat. Ook publicaties in tijdschriften is aanleiding voor inlichtingen over de Stichting.

Aanwinsten waren:

- . de herdruk van " The complete book of baskets & basketry" van Doroth Wright, Bibliotheek
- . La Vannerie en Vaucluses,
- . Paroles de Vanniers (Vaucluses),
- . Catalogus beeldhouwerssymposium Dordrecht,
- . Oepen, J., Korbmacher in Köln, Geschichte der Familie Wannmacher-Wammacher en
- . Thierschmann, Die Haselnuszwannen aus Laudenbacht und Steindorf.

Rein Peelen voegde door zijn activiteiten weer een wieg en luiermant, Museumcollectie een knopstoel en een ronde witte wasmand aan de collectie toe. Tonny Gerfen schonk een oude prikkorf.

FINANCIEEL OVERZICHT VAN DE STICHTING WILG & MAND OVER 1993

Ontvangsten

1. donaties (deels '94)	f 14.620,50
2. schenkingen	f 1.500,-
3. verkoop boeken	f 2.435,-
156 ronde mand	
44 ovale mand	
22 geriefteen	
4. verkoop info-bull.	f 87,10
labels	f 60,-
kaarten gildeb.	f 10,-
5. ontvangsten porti	f 174,10
6. donateursdag	f 2.044,50
7. renten	f 2.231,57

f 23.162,77

Uitgaven

1. drukken bull./env.	f 3.535,10
2. verz.kn. bulletin	f 1.128,10
3. andere kn. bulletin	f 300,-
4. drukken info-bulletin	f 1.439,38
5. porto	f 693,60
6. andere kn. info-bull.	f 225,-
7. vergaderkosten	f 40,-
8. bestuurskosten	f 206,34
9. secretariaat kant.ben.	f 931,50
10. penningmeester	f 51,25
11. Kamer van Koophandel	f 82,-
12. werkgroep cursussen	f 83,75
13. werkgroep museum	f 687,95
14. attenties	f 350,-
15. aanschaf film	f 92,24
16. donateursdag uitnod.	f 785,-
zaalhuur	f 2.357,60
attenties	f 50,-
17. tentoonstell.mat.	f 217,50
18. cursusgeld retour	f 325,-
19. convoc. don.dag	f 367,78
20. voordelig saldo	f 9.213,68

f 23.162,77

Luiquide middelen1-1-199331-12-1993

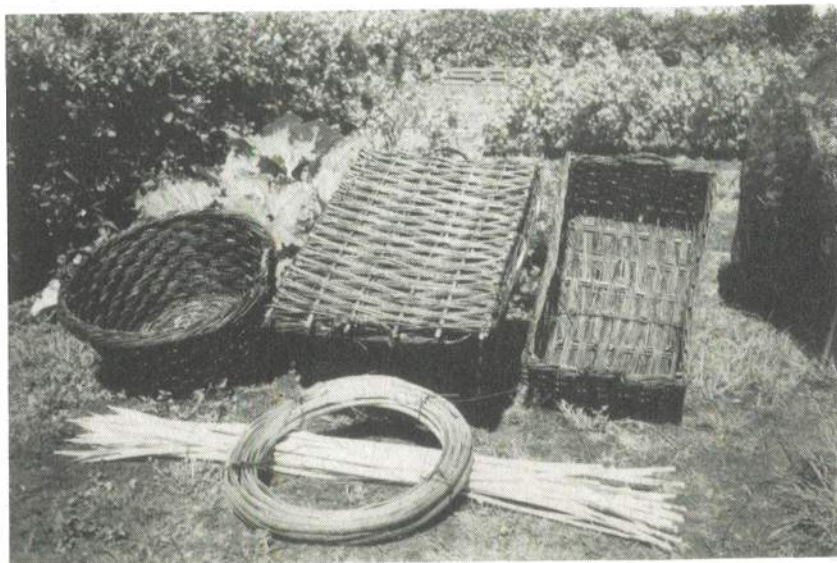
kas	f	80,-
giro 31/12/'92	f	2.354,02
bank idem	f	1.001,32
exc. rekening	f	31.807,14
Rpoarco rekening		-,-
B.O.P. rekening	f	587,89
	f	35.830,37

f	252,50
f	4.310,74
f	3.553,95
f	27.500,-
f	9.500,-
f	587,89
f	45.705,08

Een deel van het
middeleeuws
handvlechtwerk.
Gemaakt voor
het archeologisch
Themapark
"Archeon" in
Alphen a/d Rijn.
Vlechtwerk van
P. van den Dool,
Boskoop.

Hoepels, staken
en pakmanden
voor de Boskoop-
se handel in
boomkwekerij-
producten. In
gebruik voor
25 jaar terug.
Gemaakt voor
het Boskoopse
boomkwekerij-
museum.

"Lieve Lasten"

In het Tropenmuseum te Amsterdam is t/m 28 augustus 1994 de tentoonstelling "Lieve Lasten, hoe kinderen gedragen worden" te zien.

Het gaat over een alledaags verschijnsel dat overal in de wereld voorkomt. Het dragen van kinderen in doeken, banden, wiegen of MANDEN. Een kind moet zó worden gedragen dat de moeder de handen vrij heeft voor het dagelijkse werk. Tegelijkertijd heeft het kind constant haar zorg en bescherming nodig. Een groot aantal bijzondere kinderdragers uit de hele wereld is voor de tentoonstelling samen-gebracht. Sommige mooi door hun eenvoud, andere prachtig versierd tot ware kunstwerken. De draagmanden die te zien zijn zijn niet van wilg gemaakt, maar van materiaal dat in het land van oorsprong voorhanden is.

Naast de tentoonstelling is in het Tropenmuseum op andere afdelingen nog veel meer mandewerk te bewonderen.

Tropenmuseum, Linnaeusstraat 2, Amsterdam
ma t/m vr 10.00-17.00 uur
za-zo-feestdagen 12.00-17.00 uur
30/4 en 5/5 gesloten.

Donateurs- bijdrage

Hebt u al uw donatie voor 1994 overgemaakt?

Zo niet wilt u het dan zo spoedig mogelijk doen, liefst met de bij het vorige bulletin bijgesloten acceptgiro. Dat vergemakkelijkt het werk van onze penningmeester.

Inleveren kopij

Uw kopij wordt zeer op prijs gesteld. Gaarne toezenden aan het secretariaat, vóór 15 januari 1994.

Schenen te koop

Voor vlechters die met schenen willen werken en deze niet zelf kunnen of willen maken zijn er buffschenen beschikbaar, o.a. bij de gebr. van der Leeden te Meerkerk (tel: 01837-1232) voor f 15.- per kg incl. BTW.

Van over de grenzen

Bezoek aan Lichtenfels

Zoals bekend is er niet ver van het dorpje Michelau in de vanouds bekende mandenmakersstreek jaarlijks een grote driedaagse mandenmarkt in het stadje Lichtenfels waar ook de mandenmakersschool is gevestigd.

José Schilder wil dit jaar deze dagen, het valt steeds op het derde weekend van september, daar eens beleven. Daar er zeker meerdere donateurs zijn die daarvoor voelen dacht zij dat er misschien één of meerdere groepjes enthousiasten te formeren zijn om samen te reizen. De afstand, vanaf Utrecht ongeveer 600 km enkele reis, maakt dat autokosten delen of samen een klein busje huren een ander aantrekkelijk facet van groepsvorming kan zijn.

In september is het in het Frankenland vaak zeer mooi herfstweer, de omgeving is prachtig en een bezoek hoeft zich dus niet te beperken tot de mandenmarkt.

Wie in principe interesse heeft kan zich telefonisch melden bij José, telefoon: 02207-44403.

MANDEN MET MATE(N)

Als uitzondering eens een gevlochten produkt niet uit onze eigen collectie, maar een voorwerp uit de grote verzameling van het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem.

Een stoel- voor poppen of kleine kinderen

Materiaal: geschild wilgeteen

Maten: onder 56 x 35 cm

zitting 38 x 28 cm, hoogte van de zit 20 cm

rugleuning: grootste hoogte 33 cm en 28 cm op de hoeken
grootste breedte 50 cm

armleuningen 37 cm uit elkaar.

De ovale mand: het beslag wordt gevormd door 4 lengtestekken (doorsnede 7-8 mm) en 4 x 2 breedtestekken.

De breedtestekken worden door de lengtestekken gestoken en vastgezet met wikkelingen van hele teen.

Het beslag wordt 2 x geknoopt, voordat er wordt gesplitst. Na de splitsing is de lengtemaat 19 cm. De bodem wordt parend op maat gemaakt, top aan top, voet aan voet, tot aan de maat 35 cm en 25 cm, dicht gevlochten.

Er zijn 42 staken (doorsnede 5-6 cm) ingestoken (2 keer een 3 staak op de korte staak). Tenslotte een bodemkim van 3 om de staken te splitsen. Er volgt een eerste opzetkim van 5 (voor 4, achter 1), gevolgd door een 2de opzet van 3 (voor 2, achter 1), steeds maar één ronde.

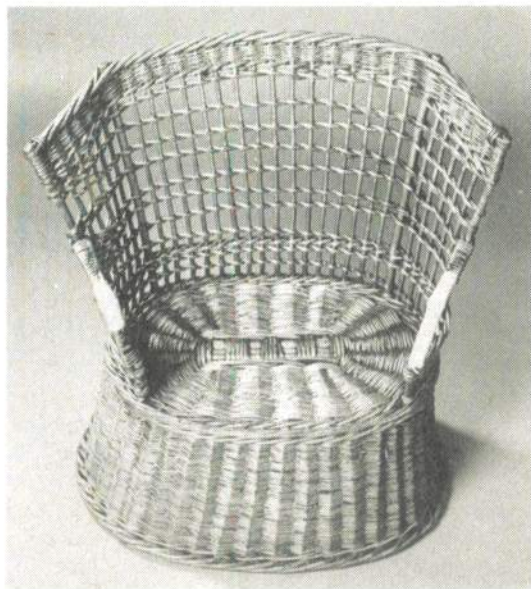
De wand is opgevlochten met zeer fijne, korte toppen. Een hollandse eer gaat 9 maal rond met 9 x 42 toppen, ca 380 toppen! De hoogte van dit gedeelte bedraagt maar 16 cm.

De wand wordt afgesloten met een kim van 4 (voor 2, achter 2). Een rand sluit de wand af, achter 2, voor 4. De rand wordt met 6 stuks afgepend.

De rug

De rug wordt gevormd door 34 ingestoken staken (doorsnede 5-6 mm) plus 6 hoekstukken (doorsnede 10-12 mm). De eerste en laatste hoekstuk vormt tevens de armleuning.

De zitopening aan de voorzijde is 28 cm (12 staken van de mand ertussen).

*Voorzijde, met zichtbare reparatie aan
de armlegger*

De hoekstokken in de rug staan 28 cm uit elkaar. Alle leuningstokken worden met een pen in de wand van de mand vastgezet. De 2de en 5de hoekstok staan op de hartlijn (4 staken vanaf de eerste en laatste hoek).

Volgorde van handelingen van de rugleuning.

Eerst een kim van 4 (voor 2, achter 2), gevolgd door een fits met toppen begonnen en een tweede fits met voeteinden begonnen. Dan volgt een tussenrand op 5 cm vanaf de zitting (achter 2, voor 3) vanaf de 5de hoekstok (achter 1, voor 3) t/m de 2de hoekstok en tenslotte tot aan de 1ste hoekstok achter 2, voor 3).

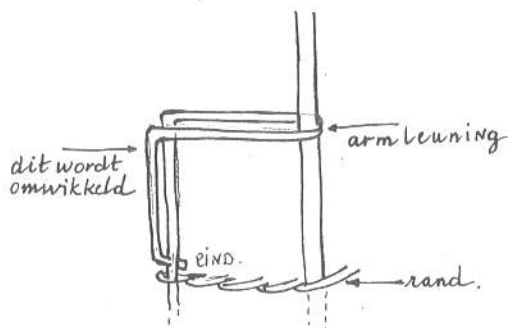
Na deze rand volgen er 8 fitsen vanaf de 5de hoekstok naar de 2de stok, afgewisseld met toppen of ondereinden begonnen.

De armleuning is 14 cm hoog. De 1ste en 6de hoekstok worden geknikt, om de volgende stok gebogen en terug gelegd.

Net boven de rand wordt het eind in zijn eigen begin gestoken.

Daarna wordt de legger met wilgeschenen omwikkeld (+ patroon). Op 24 cm hoogte in de rug wordt een kim gelegd (voor 3, achter 1) van de 5de naar de 2de stok. Boven deze kim een stukje vlechtwerk van 2 cm hoog (voor 1, achter 1), gevolgd door een bovenrand (achter 2, voor 4), met aan het begin en eind een strop. Hoogte 5de en 2de stok is 27 cm, van de 4de en 3de stok 31 cm. De fijnheid van het vlechtwerk geeft aan dat het stoeltje al een respectabele leeftijd moet hebben; rond de eeuwwisseling of daarvoor.

A.D. van 't Hoog

Achterzijde, de fitsen zijn wat verschoven

EEN WEEKBAK VOOR MENEER

Ik wilde een weekbak, maar niet zo maar een. Liefst zo'n 2,5 m lang en 1 m breed. Daar kan wel een bosje teen in en misschien ook nog wel een mandje.

Via Brand van Rijn kreeg ik het telefoonnummer (04789-2065) van Hermans beton te Tienray, waar veedrinkbakken van beton worden gemaakt. Daarbij gebeurt soms een ongelukje, waardoor de bak onverkoopt wordt; denk aan scheuren en gaten.

Bij het bezorgen werd de bak in de grond geplaatst, zo'n 75 cm diep. De scheuren en gaten zijn dicht gegoten met vloeibaar snelcement, verwerkbaar ca 5 minuten. Daarna afgesmeerd met snelcement en 8 uur of langer laten drogen. Voila, hardstikke dicht, mooi werk.

Om de bak op hoogte te krijgen gebruikte ik straatklinkers (hard gebakken) en gewone bouwsteen. De bak opgemetseld en afgesmeerd. Om de bak waterdicht te krijgen werd mij aangeraden waterglas te gebruiken en dit gedeeltelijk door de mortel te mengen; een afzader!! De mortel klontert en is moeilijk op te brengen. Daarna de bak ingesmeerd met puur waterglas. Laten drogen, water erin, voila; zo lek als een mandje. Wat nu? Bij de firma van Neerbos te Z-bommel (tel. 04180-15017) inlichtingen ingewonnen en een zak "wanddicht" gehaald. Dit is een mortel die geschikt is voor zaken die waterdicht moeten zijn. Na dit spul veelvuldig te hebben opgebracht onder het motto: "Niet goed, geld weg", heeft het maar liefst 5 dagen moeten drogen buiten het bereik van weersinvloeden. Dat was echter geen probleem. Op de bak ligt een "dikke" deksel, zo'n 80-100 kilo wegend, gemaakt van steigerplanken. Door middel van een liertje kan de bak worden geopend. Zo'n liertje kan bij elke goede gereedschapzaak en zeker bij een bunkerboot worden gekocht.

Het is wat werk geweest, maar het is zeker de moeite waard. Als je zo'n bak van staal laat maken moet je rekenen op ca f 800,- en van kunststof op ca f 2.200,-. Een betonnen bak laten maken kost ongeveer f 1.500,- en f 4.000,-. Zelf bouwen en wat geluk kost ca f 300,-.

Een weekbak voor meneer, hij bevalt uitstekend. Mocht je gaan bouwen: succes ermee!

Rein P.

De eenvoudige zelfgemaakte weekbak

VLECHTCURSUSSEN

De aanmeldingen voor de vlechtcursussen stromen op het ogenblik binnen, dus mocht u belangstelling hebben wacht dan niet te lang en reserveer een plekje!

Dordrecht: boerderij "Jong Dordrecht". Weekcursus van 2 t/m 6 mei.

Docente: José Schilder.

Lesgeld: f 225,-.

Voor de eerste keer een cursus te Dordrecht. Er zijn nog enkele plaatsen vrij, dus snel opgeven om teleurstelling te voorkomen.

Frankrijk: de alom bekende cursus in het kleine Franse dorpje Viller (50 km ten z.o. van Metz) o.l.v. Tonny Gerfen en José Schilder.

Verblijfsmogelijkheden: in de accommodatie of met tent/caravan op het terrein.

weekcursus van 11 t/m 15 juli - (vol)

weekcursus van 18 t/m 22 juli - voor deze week kan men zich nog aanmelden, er zijn nog een paar plaatsen vrij.

Doetinchem: de zomercursus mandenvlechten o.l.v. Arie van 't Hoog vindt dit jaar niet meer plaats in het Openluchtmuseum Arnhem, maar in Doetinchem. En wel in de accommodatie van Scouting Hamaland Doetinchem. Er is een groot terrein aanwezig waar gekampeerd en ook gebarbecued kan worden. Ook bestaat de mogelijkheid om in het gebouw te overnachten. Kookgelegenheid, douche en toiletten zijn aanwezig.

weekcursus van 25 t/m 29 juli - nog één plaats vrij

weekcursus van 22 t/m 26 aug. - nog één plaats vrij

eventueel nog een derde week van 8 t/m 12 aug.

Enkhuizen: de bekende zomercursussen in het Zuiderzeemuseum o.l.v. Tonny Gerfen.

Overnachtingsmogelijkheid op de naast het museum gelegen camping.

Lesgeld: f225,-.

weekcursus van 1 t/m 5 aug.

weekcursus van 8 t/m 12 aug.

weekcursus van 15 t/m 19 aug. (gevorderden)

Hier zijn nog ruim voldoende plaatsen.

Tevens zijn er in het buitenland meerdere cursussen o.a. in Denemarken (Jutland) vanaf eind januari tot eind november weekcursussen.

Frankrijk (L'Herault) Vannerie Heeroma, Le Pradal.

Frankrijk (Anthé, Touron-d'Agenais) Vannerie en Quercy, Christian Boncour.

Frankrijk (Viller). José Schilder zal samen met Kerstin Eikmeier (opgeleid in Lichtenfels en Basel) hier een gemengd Duits/Nederlandse cursus gaan geven van 22 t/m 26 augustus.

Voor meer informatie, adressen en informatie voor bovengenoemde cursussen kunt u terecht bij Mevrouw C.M. Kuijpers-Zegers Veeckens, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (Gld.), tel. 05753-7481.

EEN KABOUTERKLUS GEKLAARD, MEI 1943

Schipper Droogwater gaf een telefoontje: "Ik lig morgenvroeg om 8 uur in Jutphaas om de teen te laden". Het wederwoord luidde: "Er wordt op het ogenblik gestaakt en we zullen zien hoe het gaat. Natuurlijk laden we zo gauw mogelijk".

De stakingsactiviteiten werden door de Duitsers zo veel en zo hard mogelijk bestreden. Er vielen rechts en links slachtoffers als voorbeeld: standrechtelijk neergeschoten. De opvolgende vrijdag bleven de treinen rijden..... Een teken dat de stakingen niet zo algemeen waren als werd verondersteld.

En zo kon ik met neef Jan Verboord (van Aai-oom, niet te verwarren met neef Jan van Ome Giel) die zaterdagmorgen de fiets in Den Bosch op de trein van 7 uur zetten, om van Utrecht uit een tiental kilometers terug de ligplaats van de schuit in het kanaal op te zoeken, voorzien van laarzen, regenkleding en een flinke buil proviand.

1927
Transport van
teen per boot
foto:
P. van den Dool

"De tenen worden aan het kanaal geleverd", stond er in het boekje van de notaris. Dus stel je je voor om de bossen telkens twee "op de nek" over de loopplank de schuit in te dragen..... Maar het begrip "aan het kanaal" bleek ter plaatse een andere traditie te hebben. De 2200 bossen lagen keurig langs de aanvoersloot "op klamp", naast de boerderij. Daar schokken we dus wel eventjes van!

Goeder raad was duur! Het boerenerf lag wat lager dan de weg die overgestoken moest worden. Dan lag er nog een kaag (een strook buitendijks land) tussen de weg en het kanaal. Dan een stukje walkant en dan de loopplank.

Tel uit je tijd..... ieder 550 keer met twee bossen..... Als we nu een paar kruiwagens kunnen krijgen, dan kunnen we er telkens vijf meenemen.....

De behulpzaamheid van de boer en diens buurman was prijzenswaardig. De schipper legde een dubbele loopplank aan en zo gingen de beladen kruiwagens tegen de helling op, de weg over, tegen de kaag

op, erover en eraf en de plank op..... De schipper pakte de bossen in het ruim aan..... en zo herhaalden zich de ritten in een niet aflatend tempo.....

Om acht uur 's avonds konden Jan en ik de kruiwagens weer terugbrengen, met dank voor de bewezen diensten. Daaronder ook begrepen de melk die de boerin rijkelijk voor ons had ingeschonken. "Dan hoeft je je brood niet droog op te eten", was haar argument. Maar in werkelijkheid was haar goedhartigheid de bron waaruit de gastvrijheid voortkwam.

Hoe dan ook.....het karwei was geklaard..... De kabouters hoefden er dus niet meer aan te pas te komen.....

Harrie Verboord

In het vorige nummer is het verslagje van Adrien van Abkoude niet zo goed uit de verf gekomen. Het behoorde gelezen te worden aansluitend aan het verslag van Teng op pagina 45 van Bulletin 1993-3. Onze excuses aan de schrijfster, want tenslotte schrijf je met de vorige tekst voor ogen.

Rectificatie

Red.

Geachte redactie,

Met veel plezier ben ik ingegaan op de uitdaging om de maten van de spijkermand eens te becijferen.

We gaan ervan uit dat de gemiddelde inhoudsomvang van 1 kilogram spijkers 0,4 liter is. Voor een rechthoekige mand zou dit b.v. breedte 0,30 x lengte 0,33 x hoogte 0,20 m = 19,8 liter kunnen zijn. Dit is dan slechtvol (afgevlakt).

Voor een ronde mand zou men b.v. bij bodem 30 cm met een hoogte 25 cm = 17,7 liter tot de rand volgeladen genoeg kunnen hebben.

M.J. Vossen

Uitgerekend

Na 12 jaar meende de redactie van het Bulletin dat een vernieuwing van het uiterlijk wel eens mocht. Van één van onze donateurs, dus uit ons eigen midden, kregen we het aanbod om daarvoor ontwerpen te maken. Dat hebben we dankbaar aanvaard. En aangezien het Algemene Info-bulletin dat net uitverkocht was hierbij moest aansluiten hebben we dat afgelopen zomer eerst vernieuwd. Nu met ingang van het nieuwe jaar is het kwartaalbulletin aan de beurt. De redactie hoopt dat de lezers (net als zichzelf) zeer tevreden zijn met het nieuwe product dat ontworpen is door Janneke Lub uit Aphen NB.

De Redactie

Vernieuwd
uiterlijk van
het Bulletin

- **Het vlechten van ronde manden met teen** door A. Westendorp
41 blz., 25 ill.
Hierin de eerste beginselen van het manden vlechten met wilgetenen. Foto's geven een beeld van de handelingen en de handtering van teen.
In het kort wordt het telen voor eigen gebruik behandeld.
Tot slot een lijst met vaktermen op het gebied van de cultuur en het vlechten.
Prijs: f 7,50 + f 2,- porto.
- **Het vlechten van ovale manden met teen**
door A. Westendorp, A.D. van 't Hoog en W.D.J. Tuinzing.
192 blz., geïllustreerd.
Een uitgebreide handleiding voor het vlechten van ovale manden, daarnaast een uitvoerige verklaring van de vaktermen en de geschiedenis van het manden vlechten.
Tot slot een vertaling van de vaktermen in vier talen.
Prijs: f 25,- + f 5,- porto.
- **Geriefteen en andere bindmaterialen** door Ir. W.D.J. Tuinzing
44 blz., 35 ill.
Naast de techniek en het hoe, waar en waarom gebruik van bindteen komen allerlei andere bindmaterialen, zoals rode kornoelje, berkewede, eiketeen, pitrus, wilgenband e.d. aan de orde.
Ook de historie en andere wetenswaardigheden worden vermeld.
Een flinke literatuurlijst verwijst hen die nog meer willen weten
Prijs: f 7,50 + f 2,- porto.
- **Correspondentiekaart** met kleurenafbeelding van het gerestaureerde mandenmakersgildebord uit de Jacobikerk in Utrecht.
Set van 10 kaarten met enveloppen f 12,50.

Te bestellen door overschrijving van de kosten op postgiro 26 95 726 van Wilg & Mand, Vlijmen of op de AMRO bank te Heerde, rekeningnummer 41 89 09 083, onder vermelding van het gewenste.

ADRESSEN WERKGROEPEN

- **Taalonderzoek:** voorlopig Mevrouw G.M. Pot-van Regteren Altena, Gortersweg 14, 1871 CC Schoorl, tel. 02209-1502
- **Mandenmuseum:** J. Overes, Utrechtsestraat 18, 3401 CV IJsselstein, tel. 03408-87450
- **Cursussen:** G. Rijken, Drieboomlaan 77, 1624 BC Hoorn, tel. 02290-18295
- **Opgaaf voor cursussen:** M. Kuiper, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo, tel. 05753-7481
- **Materiaalvoorziening:** B. van Halen, Velddijkestraat 9, 6627 KE Maasbommel, tel. 08876-2212

NIEUWE DONATEURS

J.J.N. van Haaren	Dahliastraat 31	4101 HA Culemborg
M. Hallmans	Rijksweg 224	6582 AB Heumen
W. van Leeuwen	Burg. Padmosweg 80	3648 BJ Wilnis
P. Magré	Bonifaciusstraat 1	1971 GS IJmuiden
J.M. Meyburg Schutte	Jan van Goyenlaan 11	3401 NM IJsselstein
Mw. O. Ottenheim-Markensteen	Berckterheidelaan 17	5991 NL Baarlo (Lb)
Mw. J. Overmeer	Tuinpad 1	2651 AL Berkel en Rodenrijs
J. Quik	Brugweg 115	2741 KW Waddinxveen
Mw. M.M.R. Roskam-Braake	Hovenierlaan 22	3401 GB IJsselstein
B.Th. Rijkers	Aarperstraat 29	5563 BJ Westerhoven
Mw. D.G.W. Teeuwen-Janssen	Venweg 7	5985 PB Grashoek
C.L.P.M. Verstappen	Severinusstraat 2	6096 BS Grathem
Mw. C. Walstra	W. Gansfortstraat 30	9831 RN Aduard
Mallants Dillen	Mosstraat 19	3920 Lommel (België)
Skolen PAA Knud Lavardsvej		
V. Steen Hedegaard Madsen	Knud Lavardsvej 37	4100 Ringsted (Dene- marken)

